

N:o 25.

Af herr **G. F. Östberg**, *om successiv afskrifning af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären och om införande af en ny fastighetsskatt.*

Under de långvariga striderna om upphäfvande af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären har den meningen småningom vunnit allmänt erkännande, att den nuvarande fastighetsbeskattningen i vårt land är otidsenlig och måste reformeras. Det måste numera anses såsom en afgjord sak, att de nuvarande grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären måste upphävas, och det är endast en tidsfråga när så kommer att ske.

Men därför att man erkänner detta, är man icke ense om, att all grundskatt eller all särskild fastighetsbeskattning i och för sig är olämplig. Man har ofta framhållit, att den fasta egendomen är landets värdefullaste egendom, och att densamma framför all annan bör särskildt beskattas, icke blott därför, att en fastighetsskatt kan beräknas alltid med full säkerhet inflyta i statskassan, utan äfven därför att eganderätten till fastighet genom den trygghet, densamma innebär, medför en större förmån för egaren än besittningen af hvarje annat värdeföremål. I de flesta andra länder finnes grundskatt, och man har ej funnit skäl att upphäfva den, ehuru man sökt utjemna den.

Då man sätter sig det mål före att förändra fastighetsbeskattningen i vårt land, finnas alltså tvenne utvägar. Den ena är att helt och hållet upphäfva all särskild fastighetsbeskattning, den andra är att på samma gång

man borttager de nuvarande grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären införa en ny fastighetsskatt, fördelad efter rättvisa och tidsenliga grunder.

Den förra vägen föreslogs af den stora skatteregleringskomitén, och 1885 års skatteafskrifning var det första steget på densamma. Upprepade gånger har sedermera yrkats, att man borde fortgå på samma väg. Vid alla dessa tillfällen har man kunnat utgå från den förutsättningen, att statsverkets inkomster från andra håll varit så rikliga, att all fastighetsskatt kunnat undvaras. I närvarande stund äro förhållandena likväl icke desamma som förr. Statsverkets tillgångar medgifva icke ett förnyande af 1885 års skattelindring. Förhållandena synas göra det nödvändigt att antingen stanna eller ock beträda en annan väg för att vinna målet, all fastighets lika beskattning.

Ett stillastående medför olägenheter. Det är skadligt för vårt politiska lif att längre hafva denna gamla fråga sväfvande. Och den är sväfvande, ända till dess den vunnit en fullständig lösning. Att tid efter annan, då statsverkets tillgångar synas medgifva det, med längre eller kortare tids mellanrum, göra en afskrifning af några procent, är föga tillfredsställande för den stora del af landets jordegare, som anser denna fråga såsom snart sagdt landets viktigaste fråga. Det är därför af vikt att söka utan vidare uppskof komma till ett beslut, som en gång för alla afgör frågan.

Det synes för närvarande icke finnas någon möjlighet att verkställa skatteafskrifningen, såvida man ej bereder ersättning därför genom införande af en ny lindrig fastighetsskatt, hvarvid rättvisan fordrar, att den lika drabbar all fastighet, vare sig jordbruksfastighet eller annan fastighet såväl på landet som i städerna. En jemnt öfver all fastighet fördelad skatt till samma totalbelopp som nuvarande grundskatter och indelningsverk kan icke komma att drabba de särskilda fastigheterna med särdeles höga belopp.

Då de skatteafskrifningar och anslag till rust- och rotehållare, som beslutades år 1885, i den kongl. propositionen till samma års Riksdag beräknades till 2,981,671 kronor, kan värdet af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären för närvarande anses uppgå till 6,957,232 kronor.

Värdet af de fastigheter, för hvilka bevillning erlägges, utgjorde år 1886 3,474,637,194 kronor. En skatt af 2 kronor för 1,000 kronors taxeringsvärde skulle utgöra ett belopp af 6,949,274 kronor eller jemnt motsvara de skatter, som äro i fråga att aflyftas. En sådan skatt utgör visserligen för jordbruksfastighet nära 7 gånger och för annan fastighet 4 gånger bevillningen, men är i och för sig icke synnerligen hög.

Då det varit tal om en jemnare fördelad fastighetsskatt, har man starkt framhållit svårigheterna vid att finna en pålitlig grund för skattens rättvisa fördelning, hvarvid man påpekat de enorma kostnaderna i åtskilliga främmande länder för jordens uppmätning, värdering och registrering. Men det vill förefalla, som om, i fall man tager saken praktiskt, dessa svårigheter äro mycket öfverdrifna. Om ock vår bevillningstaxering är ganska ofullkomlig, så måste man likväl erkänna, att den del deraf, som berör fastigheterna, är den minst bristfälliga, och då dertill kommer, att den fastighetsskatt, som ifrågasättes, icke skulle stiga högre än till $\frac{2}{10}$ procent af värdet, så torde de möjliga origtigheterna i taxeringen icke komma att i afseende å skattebeloppen, om de bestämmas på grund af taxeringen, medföra orättvisor af större praktisk betydelse.

Hvarje skattereform medför för somliga medborgare en vinst och för andra en förlust. Rättvisa och billighet kräfvä därför, att reformen göres på det sätt, att hvarken vinsten på det ena hållet eller förlusten på det andra taga alltför stora dimensioner. Och detta kan i nu ifrågavarande fall åstadkommas derigenom, att en någorlunda lång öfvergångstid bestämmes. Om man afser, att fastighetsskatten slutligen skall uppgå till 2 kronor för 1,000 kronors taxeringsvärde, torde man lämpligen bestämma en öfvergångstid af 20 år, hvarunder för hvarje år fastighetsskatten ökades med 10 öre för 1,000 kronors taxeringsvärde.

Vid föregående tillfällen, då en fullständig afskrifning af grundskatter och indelningsverk varit föredragen, har man i allmänhet ansett, att dermed borde förbindas förändringar i bevillningsstadgan, afseende att i beskattningsväg likställa jordbruket med andra näringar. Då emellertid bevillningsutskottet icke lärer underlåta, i fall denna motion godkännes, att framkomma med förslag till behöfliga ändringar i bevillningsstadgan, anser jag icke nödigt att afgifva sådant förslag.

På grund af dessa i största korthet anförda skäl får jag hemställa,

att Riksdagen måtte besluta:

1) att den på viss jord hvilande grundskatt måtte under en tid af 20 år successive afskrifvas i öfverensstämmelse med de i kongl. kungörelsen den 5 juni 1885 stadgade grunder och på det sätt, att den under hvar och ett af åren 1889—1908 minskas med $\frac{1}{20}$ af dess nuvarande belopp;

2) att de på viss jord hvilande rustnings- och roteringsbesvär måtte under en tid af 20 år från och med år 1889 successive aflyftas på det sätt, att lindring med $\frac{1}{20}$ årligen af deras nuvarande belopp eger rum enligt de i kongl. kungörelsen den 5 juni 1885 stadgade grunder; dock att ersättning för utgörande in natura af rustning eller rotering i intet fall får utgå till högre belopp, än som motsvarar prestationernas vederbörligen uppskattade värde;

3) att erforderliga medel till rustnings- och roteringshjälp måtte anvisas å riksstatens 4:de och 5:te hufvudtitlar;

4) att till ersättning för de i föregående punkter omförmälda skatter och besvär en ny fastighetsskatt skall införas, utgående af all fastighet inom riket, hvarför bevillning till staten erlægges, med ett belopp af 20 öre för 100 kronors taxeringsvärde, dock att en 20-årig öfvergångstid medgifves, så att skatten under år 1889 endast utgår med 1 öre pr 100 kronors taxeringsvärde och under de följande 20 åren ökas med samma belopp årligen, så att den först 1908 utgår med fulla beloppet; och

5) att den i närmast föregående punkt föreslagna fastighetsskatten icke må kunna upphävas eller minskas, utan att Konungen och Riksdagen derom fatta sammanstående beslut.

Stockholm den 23 januari 1888.

G. F. Östberg.